

Cofnodion a gadarnhawyd

Teitl y cyfarfod:	Cyfarfod Bwrdd CNC – Sesiwn Gyhoeddus Cymerodd yr holl fynychwyr ran yn y cyfarfod trwy gyfrwng Microsoft Teams
Dyddiad y cyfarfod:	13 Gorffennaf 2022
Aelodau'r Bwrdd a oedd yn bresennol:	Yr Athro Steve Ormerod, Cadeirydd Dros Dro Clare Pillman, Prif Weithredwr Karen Balmer Catherine Brown Julia Cherrett Geraint Davies Zoë Henderson Yr Athro Calvin Jones Mark McKenna Dr Rosie Plummer Yr Athro Peter Rigby
Aelodau'r Tîm Gweithredol a oedd yn bresennol:	Rachael Cunningham, Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol Ceri Davies, Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu Prys Davies, Cyfarwyddwr Strategaeth a Datblygu Corfforaethol Catrin Hornung, Pennaeth Cyfathrebu a Thrawsnewid Digidol (yn dirprwyo ar ran Sarah Jennings, Cyfarwyddwr Gweithredol Cyfathrebu, Cwsmeriaid a Masnachol) Steve Morgan, Pennaeth Gweithrediadau De Ddwyrain Cymru (yn dirprwyo ar ran Gareth O'Shea, Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau)
Mynychwyr ychwanegol a oedd yn bresennol:	Colette Fletcher, Pennaeth Llywodraethu ac Ysgrifennydd y Bwrdd (Pob Eitem) Rob Bell, Pennaeth Cyllid, Eitem 6 Caroline Hawkins, Rheolwr Cynllunio Corfforaethol, Perfformiad ac Asesu Strategol, Eitem 7 Sarah Williams, Pennaeth y Strategaeth Gorfforaethol a'r Swyddfa Rheoli Rhaglenni, Eitem 7 Sue Ginley, Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Cynllunio Corfforaethol a Pherfformiad, Eitem 7 Sioni Davies, Cynghorydd, Cynllunio Corfforaethol a Pherfformiad, Eitem 7 Siân Williams, Pennaeth Gweithrediadau Gogledd Orllewin Cymru, Eitem 8 Ruth Johnston, Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Y Strategaeth Ddŵr, Eitem 8 Natalie Hall, Rheolwr Dŵr Cynaliadwy, Eitemau 8 a 9 Geraint Weber, Arweinydd Tîm, Eitemau 8 a 9 Mark Squire, Prif Gynghorydd, Prosiectau Strategol, Eitemau 8 a 9

Rhian Thomas², Prif Gynghorydd, Prosiectau Strategol, Eitemau 8 a 9
Ben Wilson, Prif Gynghorydd, Pysgodfeydd, Eitem 10
Sarah Wood, Rheolwr Bioamrywiaeth a Chydnerthedd Ecosystemau, Eitem 10
Patrick Lindley, Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Adareg, Eitem 10
David Mee, Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Rheoli Pysgodfeydd Dŵr Croyw, Eitem 10
Ian Williams, Arweinydd Tîm, Trwyddedu Rhywogaethau (Adar), Eitem 10
Lyn Williams, Cynghorydd Polisi'r Iaith Gymraeg, Eitem 11
Victoria Painter, Rheolwr Llywodraethu a Risg, Eitem 12

Sylwedyddion CNC:

Kate Evans, Materion Cyhoeddus ac Ysgrifennydd Preifat (pob eitem)
Meinir Wigley, Arweinydd Tîm, Cyfathrebu Integredig – Eitemau 8 a 9
Joanne Westlake, Uwch-swyddog Cyfathrebu – Eitemau 8 a 9
Martyn Gough, Uwch-swyddog, Cyfathrebu ac Ymgysylltu – Eitem 10

Sylwedyddion Cyhoeddus:

Dr Callum Macgregor, Ymddiriedolaeth Adareg Prydain – Cymru
Julian Hughes, Pennaeth Rhywogaethau, RSPB Cymru – Eitem 10
Paul Adams
Richard Garner Williams – WildFish (Cadwraeth Eogiaid a Brithyllod Cymru)
Tanglewest Douglas – WildFish
Lynda Makepeace – Y Gangen Iechyd Planhigion a Diogelu'r Amgylchedd, Llywodraeth Cymru
Kim Wardell
Aelodau ychwanegol o'r cyhoedd

Datganiadau:

Yr Athro Steve Ormerod – Is-lywydd yr RSPB; cynhaliwyd gwaith ymchwil gwyddonol ar eogiaid a materion yn ymwneud ag ansawdd dŵr; Cymrawd y Gymdeithas Fiolegol Dŵr Croyw
Dr Rosie Plummer – Aelod o Fwrdd Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro – mae gan yr Awdurdod gyfrifoldeb dros gynllunio yn nalgylch Cleddau; Ymddiriedolaeth Plantlife – cydweithrediad Natur am Byth a chysylltiadau â Chynffig

---

Ymddiheuriadau:

Syr David Henshaw
Sarah Jennings, Cyfarwyddwr Gweithredol Cyfathrebu, Cwsmeriaid a Masnachol
Gareth O'Shea, Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau

Ysgrifenyddiaeth:

Jocelyn Benger
Natalie Williams

Eitem 1: Agor y Cyfarfod

1. Agorwyd y cyfarfod gan y Cadeirydd Dros Dro ac estynnwyd croeso i bawb. Datganwyd buddiannau a chyflwynwyd ymddiheuriadau fel y nodir uchod. Esboniodd y Cadeirydd Dros Dro drefn y cyfarfod. Bydd Julia Cherrett yn cadeirio'r eitem yn ymwneud ag Adar sy'n Bwyta Pysgod gan fod yr Athro Steve Ormerod wedi cadeirio'r Grŵp Cynghori ar y mater hwn. Estynnodd y Cadeirydd Dros Dro groeso i Dr Callum Macgregor, Cymdeithas

Adareg Prydain – Cymru (BTO), fel sylwedydd a nododd gyfraniad y BTO at arolygon yn ymwneud â dosbarthiad amryfal rywogaethau adar afon yng Nghymru.

2. Nododd y Cadeirydd Dros Dro na fyddai sesiwn holi ac ateb ar gyfer y cyhoedd yn cael ei chynnal y tro hwn ac esboniodd bod yr arfer o ymgysylltu â'r cyhoedd yn ystod cyfarfodydd y Bwrdd yn cael ei adolygu er mwyn datblygu proses fwy cyflawn a chynhwysol. Fodd bynnag, roedd croeso i sylwedyddion cyhoeddus ddefnyddio cyfleuster sgwrsio Microsoft Teams i gyflwyno sylwadau neu ofyn cwestiynau. Tynnwyd sylw at gyfleoedd i ymgysylltu â'r cyhoedd yn ystod y Sioe Amaethyddol Frenhinol a'r Eisteddfod.

Eitem 2. Adolygu'r Cofnodion a'r Cofnod Camau Gweithredu

2A. Adolygu cofnodion y cyfarfod cyhoeddus a gynhaliwyd ar 26 Mai

3. Adolygwyd cofnodion y cyfarfod cyhoeddus a gynhaliwyd ar 26 Mai a chytunwyd ar y newidiadau.

2B. Adolygu'r Cofnod Camau Gweithredu Cyhoeddus

4. Adolygwyd y cofnod camau gweithredu.
5. Rhoddodd Pennaeth Gweithrediadau De Ddwyrain Cymru ddiweddariad ynglŷn â Cham Gweithredu 36 a dywedodd fod cyfarfodydd cychwynnol cadarnhaol wedi cael eu cynnal gyda Chytundeb Diogelwch y Diwydiant Coedwigaeth (FISA) a'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch (HSE). Bydd gan CNC rôl yn y dasg o lansio strategaeth newydd FISA ac roedd wedi cael gwahoddiad gan FISA i ymuno ag amryfal is-grwpiau. Roedd y Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu a'r Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau wedi cynnal trafodaethau gyda chwaer-sefydliadau yn Lloegr a'r Alban. Yn ddiweddar, roedd y Pennaeth Stiwardiaeth Tir wedi cyhoeddi erthygl ar gyfer Sefydliad y Coedwigwyr Siartredig (ICF) yn ymwneud â gwella safonau diogelwch yn y maes coedwigaeth.

Eitem 3: Diweddariad gan y Cadeirydd

6. Roedd y Cadeirydd a'r Dirprwy Gadeirydd wedi mynychu cyfarfod Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith y Senedd, gan ateb cwestiynau'n ymwneud â'r Adferiad Gwyrdd, galluogi'r sector anllywodraethol amgylcheddol, a llywodraethu amgylcheddol. Yn dilyn y cyfarfod, ysgrifennodd Cadeirydd y Pwyllgor at Brif Weinidog Cymru er mwyn tynnu sylw at rai o'r gwahaniaethau rhwng llywodraethu amgylcheddol yng Nghymru ac yn Lloegr.
7. Cyfarfu'r Prif Weithredwr a'r Dirprwy Gadeirydd â Chadeiryddion a Phrif Swyddogion Gweithredol cyrff cadwraeth natur statudol eraill o'r DU. Ystyriwyd y pwysau sy'n deillio o'r newid gwleidyddol yn Lloegr a nodwyd adolygiad posibl o gyrff amgylcheddol hyd braich yn Lloegr. Cydnabuwyd y sefydlogrwydd gwleidyddol a'r gefnogaeth i faterion amgylcheddol yng Nghymru ynghyd â'r cyfleoedd a'r heriau a ddarperir gan ehangder cylch gwaith CNC.
8. Tynnodd aelodau'r Bwrdd sylw at y ffaith nad yw'r Grŵp Adferiad Gwyrdd yn dod oddi mewn i gylch gwaith na chyfrifoldeb CNC yn llwyr. Nodwyd bod y gwaith a'r canlyniadau yn hyn o beth yn mynd y tu hwnt i CNC.

Eitem 4: Adroddiad gan y Prif Weithredwr

9. Cyflwynodd y Prif Weithredwr ddiweddariad yn ymwneud â'r adroddiad ysgrifenedig. Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi'r rhaglen ddeddfwriaethol ar gyfer y sesiwn nesaf. Dyma'r pum Bil a gynhwysir yn y rhaglen: Diogelwch Tomenni Glo; Amaethyddiaeth; Plastig Untro; Aer Glân; a Seilwaith. Croesawyd y ffocws amgylcheddol, a gwelwyd bod trafodaethau'n cael eu cynnal gyda Llywodraeth Cymru ynglŷn â rôl CNC mewn perthynas â phob Bil. Nodwyd y byddai'r Bil gogyfer llwyr sefydlu rôl Asesydd Amgylcheddol yn lle rôl Cynghorydd Interim yn cael ei ddwyn ymlaen yn sesiwn derfynol y Llywodraeth hon.
10. Cafwyd y diweddaraf ynglŷn â nifer o ddigwyddiadau ac ymweliadau a gynhaliwyd yn ddiweddar. Yr wythnos diwethaf, agorwyd Ffordd Goedwig Cwmcarn yn ffurfiol. Ymwelodd Tywysog Cymru â llwybr yr arfordir yn Sir Benfro i ddathlu pen-blwydd y llwybr yn ddeg oed. Croesawodd Zoe Henderson y Gweinidog a gwesteion eraill i agoriad ffurfiol y fferm wynt newydd yng Nghlocaenog. Hefyd, ymwelodd y Gweinidog â'r prosiect gylfinirod ym Mhentrefoelas i drafod y prosiect gyda staff CNC a'r RSPB. Bydd y Sioe Amaethyddol Frenhinol yn cael ei chynnal yr wythnos nesaf. Bydd stondin arferol CNC yno, a'r tro hwn bydd yn canolbwyntio ar faterion yn ymwneud ag ansawdd dŵr. Roedd y Prif Weinidog yn bwriadu cynnal uwchgynhadledd ar ansawdd dŵr a bydd y Gweinidog yn mynychu digwyddiad ar stondin CNC. Roedd CNC yn edrych ymlaen at estyn croeso i'r cyhoedd.
11. Cafwyd y diweddaraf ynglŷn â'r sefyllfa bresennol o ran dŵr. Roedd y statws sychder wedi newid o Arferol i Dywydd Sych Estynedig; caiff hyn ei fonitro'n ofalus. Bydd y Cynllun Sychder ar gyfer dalgylchoedd De Cymru yn cael ei ddilyn. Mae'r cyswllt agos gyda'r cwmnïau dŵr yn parhau a chyhoeddwyd cyfyngiadau ar bysgota.
12. Disgrifiwyd y sefyllfa bresennol o ran ynni adnewyddadwy ar y môr. Ar hyn o bryd, mae 34 o geisiadau ar gyfer ynni adnewyddadwy ar y môr yn nwylo CNC. Yr wythnos diwethaf, cyflwynodd CNC sylwadau ffurfiol yn ymwneud â chais caniatâd datblygu Awel y Môr, a bydd yr ymgysylltu gyda'r ymgeisydd yn parhau yn ystod y cam nesaf. Mae'r cais am drwydded forol mewn perthynas ag Erebus yn dal i fod ar y gweill.
13. Ac yntau'n gynrychiolydd CNC, cyflwynodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu y diweddaraf ynglŷn ag archwiliad dwfn Llywodraeth Cymru o fioamrywiaeth. Y ffocws oedd yr ymrwymiad "30 erbyn 30" i ddiogelu 30% o'n tiroedd a'n moroedd er budd natur erbyn 2030 a rhoi camau gweithredu ar waith gogyfer hyn. Roedd aelodau o'r grŵp craidd yn canolbwyntio ar nifer o themâu, yn cynnwys sut gellid symud y rhain yn eu blaen, pennu partneriaid allweddol a sicrhau cysylltiad da rhwng safleoedd. Mae amseru'r gwaith adrodd wedi symud i fis Medi a'r bwriad yw cynnal cynhadledd yn ystod mis Hydref. Mae is-grwpiau arbenigol yn gweithio ar faterion a chaiff trafodaethau bord gron eu cynnal gyda rhanddeiliaid. Fel cynrychiolydd Prifysgol Caerdydd, cyflwynodd yr Athro Steve Ormerod rai myfyrodau personol ar yr archwiliad dwfn, yn cynnwys pryderon ynglŷn â chyflwr rhai safleoedd gwarchoddedig. Nodwyd bod ansawdd dŵr a bioamrywiaeth, ynghyd â dulliau priodol o reoli tirweddau er mwyn cyflawni'r materion hyn ar yr un pryd, wedi bod yn thema blethol.
14. Rhoddodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu ddiweddariad i'r Bwrdd ynglŷn â'r sefyllfa bresennol o ran Ffliw Adar. Mae'r DU wedi bod o dan barth gwarchod Ffliw Adar ers yr hydref diwethaf; mae'r parth hwn yn dal i fod ar waith, er i'r gorchymyn i gadw dofednod o dan do gael ei godi ym mis Mai. Mae CNC yn gweithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru a'r Asiantaeth Iechyd Anifeiliaid a Phlanhigion (APHA), sy'n cymryd yr awenau o ran rheoli'r brigiad o achosion. Cafodd y Bwrdd y diweddaraf

ynglŷn ag adroddiadau pryderus o'r Alban, Gogledd Ddwyrain Lloegr a'r Iseldiroedd yn ymwneud â'r effeithiau cynyddol ar boblogaethau adar môr. Roedd yr effaith bosibl ar nythfeydd adar môr rhyngwladol bwysig a geir yng Nghymru yn destun cryn bryder. Disgrifiwyd ymateb y cynllun rheoli digwyddiadau. Er nad oes unrhyw achos wedi'i gadarnhau yng Nghymru ar hyn o bryd, rhaid mynd i'r afael yn awr â gwaith monitro a goruchwyllo, ac mae gwaith ar y gweill gyda chwaer-asiantaethau, Llywodraeth Cymru a'r Asiantaeth Iechyd Anifeiliaid a Phlanhigion.

15. Bu aelodau'r bwrdd yn ystyried cynnwys yr adroddiad. Cafwyd eglurhad ynglŷn â threfniadau dirprwyo'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi, a chadarnhawyd nad oedd CNC yn gyfrifol am alldalu'r adnodd. Croesawodd y Bwrdd y newyddion da ynglŷn â llofnodi cytundeb rheoli pum mlynedd gydag Ymddiriedolaeth Corfforaeth Cynffig yng Ngwarchodfa Natur Genedlaethol Cynffig. Nodwyd llwyddiant Diwrnod #TîmCyfoeth a thynnwyd sylw at ba mor bwysig yw hi i'r staff ailgysylltu yn y cawd.

Eitem 5: Adroddiadau Diweddarau gan y Pwyllgorau

16. Rhoddodd Catherine Brown, Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg, ddiweddariad i'r Bwrdd ynglŷn â'r cyfarfodydd a gynhaliwyd ar 9 Mehefin ac 8 Gorffennaf. Cymerwyd bod yr adroddiad ysgrifenedig wedi cael ei ddarllen. Roedd aelodau'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn siomedig na chawsant yr adroddiad ar Chwythu'r Chwiban yn y cyfarfod diwethaf, ond roeddynt yn edrych ymlaen at weld yr adroddiad yn cael ei gyflwyno yn y cyfarfod nesaf. 'Sicrwydd Cyfyngedig' yw barn y tîm Archwilio Mewnol o hyd. Fodd bynnag, mae trafodaethau da ar y gweill a chydabyddir bod pethau'n symud mewn cyfeiriad cadarnhaol – er, mae angen gwaith ac ymdrech barhaus. Mynegwyd rhai pryderon yn ymwneud â'r cynnydd yn y nifer o ganllawiau; ystyriwyd hyn gan aelodau'r uwch-dîm, a cheisiwyd ei gymhwyso at y gwaith mapio sicrwydd er mwyn sicrhau y bydd y gwaith hwnnw'n ddiwastraff ac yn ddefnyddiadwy. Diolchwyd i'r timau ac i gyd-aelodau'r Pwyllgor ar yr adeg brysur hon o'r flwyddyn. Hefyd, ar ran y Bwrdd diolchodd y Cadeirydd Dros Dro i Catherine Brown am ei gwaith, ac ategodd ei diolchiadau hithau i'r tîm ac i'r Pwyllgor ar ran y Bwrdd. Cyflwynodd aelodau'r Bwrdd sylwadau ynglŷn â chyfleoedd i ddefnyddio dulliau digideiddio i symleiddio prosesau canllawiau.
17. Rhoddodd Peter Rigby, Cadeirydd y Pwyllgor Cynghori ar Dystiolaeth, ddiweddariad i'r Bwrdd ynglŷn â'r cyfarfod a gynhaliwyd ar 7 Mehefin. Hwn oedd y tro cyntaf i'r Pwyllgor gyfarfod yn y cawd a chynhaliwyd cyfarfod hybrid llwyddiannus. Croesawyd dau aelod newydd i'r Pwyllgor, sef: Dr Tom Nisbet o Forest Research a'r Athro Melanie Austen o Brifysgol Plymouth. Tynnwyd sylw at y drafodaeth ynghylch y Rhaglen Mawndiroedd. Cafwyd her awdurdodol yn ymwneud â chostiadau'r Rhaglen, ac oherwydd hyd y prosiect a'r costiadau bydd yn rhaid i'r Bwrdd geisio sicrwydd pellach ynglŷn â hyn. Felly, bydd yn dychwelyd at y Bwrdd a'r Pwyllgor Cynghori ar Dystiolaeth. Cynhaliwyd trafodaeth fanwl ynglŷn â'r dull o ymdrin â gwyddoniaeth y dinesydd a pha un a ddylid canolbwyntio'n bennaf ar ymgysylltu â'r cyhoedd ynteu ar gael gafael ar ddata cadarn.
18. Croesawodd aelodau'r Bwrdd y trafodaethau ynglŷn â'r dull o ymdrin â gwyddoniaeth y dinesydd a nodwyd mai buddiol fu ystyried sut gallai prosiectau wireddu cymysgedd o amcanion. Nodwyd yr asesiad ansoddol o dystiolaeth a rôl grwpiau cynghori gwyddonol o ran asesu'r hyn y gellid ei ystyried yn dystiolaeth. Tynnwyd sylw at y rôl y gallai'r gymuned ffermio ei chwarae o ran cefnogi gwyddoniaeth y dinesydd. Trafodwyd y gost sydd ynghlwm wrth adfer mawndiroedd ac argymhellwyd y dylid ailwerthuso'r costiadau. Disgrifiodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu y gwaith a wneir ar y cyd mewn perthynas â mawndiroedd ym mhedair gwlad y DU ac yn Iwerddon.

19. Nodwyd adroddiad ysgrifenedig cyfarfod y Pwyllgor Cyllid a gynhaliwyd ar 10 Mehefin.
20. Rhoddodd Julia Cherrett, Cadeirydd Dros Dro y Pwyllgor Rheoli Perygl Llifogydd, ddiweddariad i'r Bwrdd ynglŷn â'r cyfarfod a gynhaliwyd ar 1 Gorffennaf. Cafwyd cyfarfod da a chynhaliwyd ymweliad cadarnhaol â Llyn Tegid. Tynnwyd sylw at y dulliau rheoli da ar y safle. Roedd y Pwyllgor yn falch iawn o weld dulliau rhagweithiol o ymgysylltu â'r cyhoedd. Awgrymwyd y gellid dysgu gwersi cadarnhaol yn sgil cyfathrebu gyda chymuned Llyn Tegid. Yn y sesiwn ffurfiol a gynhaliwyd yn ystod y prynhawn, atgoffwyd y Pwyllgor Rheoli Perygl Llifogydd mai gwaith ymatebol oedd hwn o hyd yn hytrach na gwaith rhagweithiol fel y argymhellodd yr Athro Balmforth. Cynhaliwyd trafodaeth ddilynol ynglŷn â'r cyfeiriad strategol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd a bydd y trafodaethau ynglŷn â'r mater hwn yn parhau. Cafwyd cyflwyniad yn ymwneud â'r Adolygiad Llifogydd a disgrifiwyd y camau tuag at ddirwyn y Rhaglen i ben; bydd y camau hyn yn cynnwys cyflwyno diweddariadau rheolaidd i'r Pwyllgor Rheoli Perygl Llifogydd. Bydd angen ailragamcanu'r Rhaglen Gyfalaf oherwydd materion contractiol. Mae cyfnod rhagamcanu hwy wrthi'n cael ei ddatblygu mewn perthynas â lleihau perygl llifogydd.
21. Rhoddodd Julia Cherrett, Cadeirydd y Pwyllgor Pobl a Thaliadau, ddiweddariad i'r Bwrdd ynglŷn â'r cyfarfod a gynhaliwyd ar 24 Mehefin. Croesawodd y Pwyllgor y ffaith fod Rheolwr Rhaglen wedi'i benodi ar gyfer y Rhaglen Trawsnewid Pobl. Mae'r Pwyllgor Pobl a Thaliadau yn edrych ymlaen at gael diweddariadau rheolaidd yn ymwneud â'r Rhaglen ac at feithrin dealltwriaeth a chefnogaeth mewn perthynas â chyflawni amrywiaeth eang o brosiectau. Cynhaliwyd archwiliad dwfn o absenoldeb salwch. Rhoddwyd sicrwydd i'r Pwyllgor Pobl a Thaliadau ynglŷn â hyn a nodwyd y gellid ystyried ffyrdd mwy arloesol o reoli llesiant. Craffwyd ar Adroddiad Blyneddol yr Iaith Gymraeg ac argymhellwyd y gallai aelodau'r Bwrdd eu herio'u hunain i ddefnyddio mwy ar y Gymraeg mewn cyfarfodydd. Cafwyd cyflwyniad ar Ymgysylltu â Chwsmeriaid, a bellach mae'r Pwyllgor yn hyderus bod aelodau'r tîm yn canolbwyntio ar y cyfeiriad iawn a'u bod yn bwrw ymlaen â'r gwaith o sefydlogi'r tîm a meincnodi arferion gorau. Ystyriwyd Cylch Gorchwyl y Pwyllgor. Bydd angen mireinio'r elfen 'canolbwyntio ar gwsmeriaid' a gynhwyswyd yn y Cylch Gorchwyl a bydd y gwaith mewn perthynas â hyn yn parhau all-lein.
22. Rhoddodd Dr Rosie Plummer, Cadeirydd y Pwyllgor Ardaloedd Gwarchoddedig, ddiweddariad i'r Bwrdd ynglŷn â'r cyfarfod a gynhaliwyd ar 21 Mehefin. Tynnwyd sylw at rychwant eang y Pwyllgor Ardaloedd Gwarchoddedig a'r anawsterau dilynol o ran sicrhau sylw teg i bopeth. Nodwyd bod y Rhaglen Tirweddau Dynodedig Integredig, y mae'r Pwyllgor Ardaloedd Gwarchoddedig yn bwrw ymlaen â hi ar ran y Bwrdd, wedi cyrraedd cam cymharol gynnar yn y broses casglu tystiolaeth. Pwysleisiwyd pa mor bwysig yw cyfathrebu ynglŷn â materion o'r fath, a'r bwriad yw bwrw ymlaen â hyn ar ôl i adnoddau priodol gael eu dyrannu. Mae'r Pwyllgor Ardaloedd Gwarchoddedig wrthi'n adolygu'r ystyriaethau "30 erbyn 30". Mae gwaith craffu pwysig yn cael ei wneud ar olrhain dulliau o fonitro'r tir. Tynnwyd sylw at ba mor bwysig yw monitro ardaloedd gwarchoddedig dynodedig o ran adfer bioamrywiaeth, a gwerthuso'r dystiolaeth ynglŷn â hyn. Croesawodd y Pwyllgor Ardaloedd Gwarchoddedig y ffaith fod tri Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) newydd wedi cael eu dynodi, gan gydnabod ar yr un pryd bod y gwaith hwn wedi bod yn drwm iawn ar adnoddau.
23. Rhoddodd Zoe Henderson, Cadeirydd Fforwm Rheoli Tir Cymru, ddiweddariad i'r Bwrdd ynglŷn â'r cyfarfod a gynhaliwyd ar 6 Mehefin. Cymerwyd bod y papur wedi ei ddarllen. Roedd is-grŵp ychwanegol wedi cael ei sefydlu i ystyried materion yn ymwneud â ffosffadau. Roedd Delyth Lewis-Jones o'r Bwrdd Datblygu Amaethyddiaeth a Garddwriaeth wedi cytuno i gadeirio'r grŵp hwn am gyfnod, a bydd hefyd yn aelod o'r Grŵp Ffosffadau Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) Afonydd er mwyn sicrhau y

cynrychiolir y byd amaethyddiaeth. Croesawodd aelodau'r Bwrdd y ffaith eu bod bellach yn cael diweddariadau gan Fforwm Rheoli Tir Cymru a thrafodwyd cynnwys y diweddariad. Gofynnwyd am gael dolen ar gyfer y prosiect a nodir ym mharagraff 7 yr Adroddiad. Nodwyd bod dau adroddiad yn berthnasol i'r pwnc hwn, sef: yr Adroddiad Dosrannu Ffynonellau a ryddhawyd gan Dŵr Cymru/Welsh Water (DCWW); a'r Prosiect RePhoKUs gan Brifysgol Caerhirfryn a gyflwynwyd i Adroddiad Pwyllgor Archwilio Amgylcheddol San Steffan ar ansawdd afonydd, lle'r edrychwyd yn benodol ar Afon Gwy.

Eitem 6: Diweddariad Cyllid

Cyflwynydd: Rob Bell, Pennaeth Cyllid

24. Gan ei bod hi'n gynnar yn y flwyddyn ariannol, esboniodd y Pennaeth Cyllid y byddid yn canolbwyntio ar y pwysau a'r materion a ddaw i'r amlwg. Yn ôl pob tebyg, bydd y Rhaglen Gyfalaf Perygl Llifogydd yn cael ei lleihau eleni gan fod y prisiau'n llawer uwch na'r disgwyl a chan nad oeddynt yn cynnig gwerth am arian. Bydd fframwaith Cyngor Caerdydd a phorth Gwerthwchi Gymru yn cael eu defnyddio i gaffael yn y dyfodol. Mae materion a ddaw i'r amlwg, mewn perthynas ag oedi mewn cynlluniau eraill yn y sefydliad, yn cael eu hadolygu. Disgrifiwyd y rhagolygon diwygiedig o ran incwm pren. Yn ôl pob tebyg, bydd yr incwm hwn yn gostwng i £36m oherwydd gostyngiad sylweddol yn y taliad chwyddo. Roedd y dyfarniad cyflog ar gyfer eleni wedi cael ei drafod gyda Llywodraeth Cymru. Dechreuodd y flwyddyn gyda gor-raglennu cyffredinol o £4m a dibyniaeth ar gyllid dros dro o £7.3m gan Lywodraeth Cymru. Nodwyd mesurau lliniaru'n ymwneud â'r rhagolygon ar gyfer incwm ynni, gwerthu trefniant partneriaeth Forest Holidays, a'r gyfradd uwch na'r disgwyl o ran swyddi gwag. Bydd y rhain yn cael eu trafod yn fanylach yng nghyfarfod y Tîm Gweithredol ddiwedd mis Gorffennaf ac yng nghyfarfod y Pwyllgor Cyllid ym mis Medi. Bydd y diweddaraf yn cael ei gyflwyno yng nghyfarfod nesaf y Bwrdd.
25. Cymeradwyodd y Bwrdd y newidiadau i 'Rheoli ein Harian' mewn perthynas â chael gwared â'r adran 'Rhagdaliadau Covid-19'.

CYMERADWYWYD: Y newidiadau i 'Rheoli ein Harian – Rhagdaliadau Covid-19' (dileu'r adran).

26. Nododd y Bwrdd y perfformiad ariannol hyd at ddiwedd mis Mai 2022. Trafodwyd y problemau o ran y Rhaglen Gyfalaf Perygl Llifogydd. Cwestiynwyd y dull o ymdrin â thanwariant a gofynnwyd a ellid dwyn prosiectau amgen ymlaen. Cadarnhaodd Julia Cherrett, Cadeirydd y Pwyllgor Rheoli Perygl Llifogydd, fod y Pwyllgor wedi holi ynglŷn â'r pwynt hwn a bod y tîm wedi cadarnhau na ellid gwario'r holl arian yn ystod y flwyddyn ariannol oherwydd cyfyngiadau adnoddau. Felly, bydd yn rhaid dychwelyd yr arian i Lywodraeth Cymru er mwyn i awdurdodau lleol Cymru allu ei ddefnyddio ar gynlluniau llifogydd. Roedd aelodau'r Bwrdd yn gefnogol i'r dull 'gwerth am arian'. Cydnabuwyd bod angen craffu ar y prisiau, a'u profi. Esboniodd y Pennaeth Cyllid bod y fframwaith wedi bod ar waith ers dwy flynedd bellach; bydd yn cadarnhau pryd yn union y bydd angen ei adnewyddu. Cadarnhaodd Cadeirydd y Pwyllgor Rheoli Perygl Llifogydd fod y fframwaith wedi cael ei drafod yng nghyfarfod diweddar y Pwyllgor a bod y Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Cynllunio Strategol a Buddsoddi, wrthi'n adolygu'r dull o ymdrin â modelau fframweithiau.

CAM GWEITHREDU: Y Pennaeth Cyllid i gadarnhau dyddiad adnewyddu'r fframwaith contractwyr ar gyfer prosiectau Rheoli Perygl Llifogydd.

27. Ystyriwyd y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer Gwaith Heblaw Llifogydd. Gofynnodd aelodau'r Bwrdd am eglurhad ynghylch yr oedi cyn llofnodi llythyrau cynnig grantiau, a pha un a

fydd hyn yn effeithio ar ddyddiadau cychwyn y grantiau a gynigir. Cadarnhaodd y Pennaeth Cyllid y bydd y rhain yn bwrw ymlaen ar eu risg eu hunain cyn belled â'u bod wedi cael cadarnhad swyddogol y bydd yr arian mewn lle; bydd hyn yn sicrhau na cheir unrhyw oedi diangen. Cadarnhawyd bod Llywodraeth Cymru yn ymwylodol o'r dull hwn.

Eitem 7: Adroddiad Diwedd Blwyddyn Dangosfwrdd Perfformiad y Cynllun Busnes ar gyfer 2021/22

Cyflwynydd: Clare Pillman, Prif Weithredwr

28. Cyflwynodd y Prif Weithredwr Adroddiad Diwedd Blwyddyn Dangosfwrdd Perfformiad y Cynllun Busnes ar gyfer 2021/22. Cymeradwywyd yr Adroddiad Blynyddol a'r Cyfrifon ar gyfer 2021/22 yn ystod sesiwn breifat y Bwrdd. Nodwyd bod y statws Coch Melyn Gwyrdd ar gyfer mesurau'r Adroddiad Perfformiad ar ddiwedd Chwarter 4 fel a ganlyn: dau yn Goch, chwech yn Felyn a 22 yn Wyrdd. Roedd y statws Coch Melyn Gwyrdd ar gyfer mesurau'r Adroddiad Perfformiad Mewnol yn cynnwys un Coch, dau Felyn ac wyth Gwyrdd.
29. Roedd dau fesur Melyn wedi troi'n Wyrdd ers Chwarter 3. Roedd tri mesur Gwyrdd wedi troi'n Felyn, sef: 'Gweithredu ar yr Argyfwng Hinsawdd ledled CNC' – roedd swyddi gwag a dibyniaethau wedi arafu'r gwaith yn y maes hwn; 'Darnau o goetiroedd newydd a grëir ar ystad CNC' – penderfynwyd gohirio'r gwaith plannu fel y gellid ymgysylltu ymhellach â rhanddeiliaid; 'Cyflawni camau gweithredu penodol er budd rhywogaethau sy'n dirywio neu rywogaethau sydd ar fin diflannu' – bu'n rhaid ailgyfeirio adnoddau staff at Adolygiad y Cydbwyllgor Gwarchod Natur. Roedd un mesur Melyn wedi troi'n Goch. Daeth y flwyddyn i ben gyda dau fesur Coch: 'Cynlluniau Rheoli Basnau Afonydd ac ymchwiliadau'n ymwneud â dŵr' – o ganlyniad i ailgyfeirio adnoddau at waith yn ymwneud ag afonydd ACA; 'Cynnydd y Strategaeth Profiad Cwsmeriaid' – oherwydd diffyg cyflenwyr addas i fwrw ymlaen â'r gwaith, bydd y gwaith aildendro mewn perthynas â hyn yn cael ei gynnal yn y flwyddyn ariannol bresennol. Roedd gwaith ar leihau llygredd o du Mwyngloddiau Metel wedi troi o fod yn Goch i fod yn Felyn.
30. Roedd dau ddeg dau o fesurau yn Wyrdd ar ddiwedd y flwyddyn; roedd rhai o'r rhain wedi bod yn Felyn am beth amser a thynnwyd sylw atynt: Cynnal a chadw asedau perygl llifogydd; Ymateb i ddigwyddiadau; Cwblhau camau ar safleoedd gwarchoddedig.
31. Cyflwynwyd y diweddaraf ynglŷn â mesurau Perfformiad Mewnol. Esboniwyd bod y mesur Coch yn ymwneud â'r System Reoli Amgylcheddol (EMS) fewnol; mae'r mesur hwn wrthi'n cael ei adolygu ar hyn o bryd, a chaiff newidiadau eu datblygu. Mae absenoldeb salwch wedi bod yn gostwng ac mae'r Pwyllgor Pobl a Thaliadau wedi ystyried y mater hwn. Rydym yn chwilio am welliannau i'r broses adrodd a hefyd i'r gefnogaeth a roddir i reolwyr a staff. Yn achos taliadau i gyflenwyr, a arferai fod yn Goch ac a drafodwyd yng nghyfarfodydd blaenorol y Bwrdd, gwelir bod y mater hwn bellach yn Wyrdd.
32. Trafodwyd yr Adroddiad gan aelodau'r Bwrdd a gofynnwyd am enghreifftiau lle na welwyd cynnydd o ran ymdrin â'r argyfwng hinsawdd mewn modd integredig ledled CNC. Er bod cyflawni ar sail y mesurau argyfwng hinsawdd yn rhywbeth sydd wedi cael ei ymwreiddio, esboniodd y Prif Weithredwr fod yna waith i'w wneud o hyd ar y mesurau argyfwng hinsawdd, er enghraifft ar y mesurau a ddefnyddir trwy'r System Reoli Amgylcheddol. Argymhellodd aelodau'r Bwrdd y dylid canolbwyntio ar dargedau mesuradwy a mesurau canlyniadau yn hytrach nag ar weithgareddau ar gyfer y Cynllun Corfforaethol newydd. Croesawodd y Bwrdd y ffaith fod y mesur 'Rheoli a chynnal asedau perygl llifogydd' a'r mesur 'Taliadau i gyflenwyr' bellach â statws Gwyrdd, a nodwyd ymdrechion y tîm yn hyn o beth. Cydnabu'r Bwrdd y gwaith a oedd yn

gysylltiedig â chyflawni'r mesurau a gynhwysir yn y Dangosfwrdd a diolchwyd i'r staff am hyn, ond cydnabuwyd y pryder a deimlir gan bawb pan fo'r mesurau'n Felyn neu'n Goch.

33. Cymeradwyodd y Bwrdd Adroddiad Diwedd Blwyddyn Dangosfwrdd Perfformiad y Cynllun Busnes ar gyfer 2021/22.

CYMERADWYWYD: Adroddiad Diwedd Blwyddyn Dangosfwrdd Perfformiad y Cynllun Busnes ar gyfer 2021/22.

Eitem 8: Rôl CNC yn y Rhaglen Amgylcheddol Genedlaethol ar gyfer Adnoddau Dŵr a Gwelliannau mewn Ansawdd Dŵr (PR24)

Cyflwynwyd: Siân Williams, Pennaeth Gweithrediadau Gogledd Orllewin Cymru; Ruth Johnston, Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, y Strategaeth Ddŵr; Natalie Hall, Rheolwr Dŵr Cynaliadwy

34. Rhoddodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu gyflwyniad ac esboniodd fformat yr eitem lle byddid yn canolbwyntio ar rôl Bwrdd CNC ym mhroses Adolygu Prisiau 2024 (PR24). Bydd yr eitem a ganlyn yn cynnig diweddariad ehangach ynghylch ansawdd dŵr. Tynnwyd sylw at y ffaith nad oedd rôl yr Adolygiad Prisiau yn gweithredu mewn 'seilo' ac y byddai'n allweddol o ran ymdrin â materion yn ymwneud ag ansawdd dŵr.
35. Rhoddodd Pennaeth Gweithrediadau Gogledd Orllewin Cymru gyflwyniad ac esboniodd y byddai'r cyflwyniad yn ymdrin ag eitemau 8 a 9, gan eu bod yn gysylltiedig. Roedd y ffocws parhaus ar ansawdd dŵr yn golygu bod yna bwysau ychwanegol i wneud a chyflawni mwy, a thynnwyd sylw at y ffaith bod hyn yn flaenoriaeth i'r Gweinidog. Diolchwyd i aelodau'r Bwrdd am eu cefnogaeth barhaus yn y maes gwaith hwn. Bydd y Prif Weinidog yn cadeirio uwchgynhadledd Llywodraeth Cymru yn ystod y Sioe Amaethyddol Frenhinol a disgwylir y bydd camau gweithredu yn deillio ohoni. Roedd gwelliannau o ran monitro ansawdd dŵr yn faes allweddol, ochr yn ochr â deall blaenoriaethau Llywodraeth Cymru, a bydd trafodaethau gyda Llywodraeth Cymru yn parhau i'r hydref. Mae adolygiad mewnol o ansawdd dŵr wrthi'n cael ei gynnal a bydd hwn yn dwyn popeth ynghyd o fewn un rhaglen. Hefyd, erbyn yr hydref bydd swydd wedi'i sefydlu er mwyn cysylltu hyn gyda'i gilydd.
36. Rhoddodd Cynghorydd Arbenigol Arweiniol y Strategaeth Ddŵr gyflwyniad er mwyn cynnig golwg gyffredinol ar Adolygiad Ofwat o Brisiau Cwmnïau Dŵr. Cyflwynwyd trosolwg o rôl Ofwat. Esboniwyd y bydd yr Adolygiad Prisiau yn pennu'r pris cyfanwerth ar gyfer 2024 a'r Rhaglen Rheoli Asedau ddilynol. Rhannwyd heriau ac uchelgeisiau allweddol Ofwat ar gyfer PR24 – byddant yn esgor ar ffocws hirdymor yn hytrach na chanolbwyntio ar y cyfnod pum mlynedd cyfredol. Bydd y cwmnïau dŵr (Dŵr Cymru/Welsh Water, Hafren Dyfrdwy ac United Utilities yng Nghymru) yn cyflwyno'u cynlluniau busnes i Ofwat, ac yna bydd Ofwat yn gosod y prisiau ar sail y cynlluniau hyn. Esboniwyd y gallai CNC ddylanwadu ar y cynlluniau busnes yn uniongyrchol yn ei rôl fel rheoleiddiwr amgylcheddol a thrwy gyfeiriad y Rhaglen Amgylcheddol Genedlaethol, a fydd yn pennu rhestr gwelliannau â blaenoriaeth er mwyn bodloni rhwymedigaethau amgylcheddol statudol. Er bod y gwariant cymeradwy a gaiff ei fuddsoddi yn y Rhaglen Rheoli Asedau yn debygol o fod yn gannoedd ar filiynau o bunnoedd, esboniwyd y bydd yn rhaid parhau i flaenoriaethu.
37. Rhannwyd yr amserlen a nodwyd y dyddiad cau ar gyfer cyflwyno cynlluniau busnes i Ofwat – sef mis Hydref 2023. Cydnabuwyd y pwysau cynyddol yn sgil yr argyfyngau hinsawdd a natur a chyflwynwyd trosolwg o'r meysydd y bydd y gwariant yn effeithio arnynt. Cydnabuwyd y bydd yr argyfwng costau byw yn cael effaith. Gofynnwyd i'r Bwrdd ganiatáu i'r cwmnïau dŵr gyflwyno'u cynlluniau busnes gerbron cyfarfod y Bwrdd ym mis

Tachwedd. Bydd hyn yn rhoi cyfle i'r Bwrdd herio rhagdybiaethau, ymdrin â materion cyfredol, dylanwadu ar flaenoriaethau buddsoddi a phennu llwybr clir tuag at ganlyniadau 2050.

38. Aeth aelodau'r Bwrdd ati i drafod cynnwys y cyflwyniadau. Holwyd pa ddull y byddid yn ei roi ar waith pe bai'r Bwrdd o'r farn fod cynlluniau'r cwmnïau dŵr yn annigonol. Holwyd hefyd a oedd CNC yn cydweithredu gormod yn y broses, a pha un a fyddai hyn yn gwneud y rôl reoleiddio yn anos.
39. Esboniodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu y dull o ymdrin â'r rôl reoleiddio. Mae CNC wedi delio'n uniongyrchol gyda Byrddau Dŵr Cymru/Welsh Water a Hafren Dyfrdwy, gan feincodi yn erbyn Lloegr, ac mae meini prawf perfformiad amgylcheddol ar waith. Defnyddiwyd dull tebyg mewn perthynas â chamau gorfodi, gan ddwyn cymariaethau a rhannu gwersi gydag Asiantaeth yr Amgylchedd. Cynhaliwyd cyfarfodydd chwarterol gyda'r Arolygiaeth Dŵr Yfed. Mae dulliau ar waith i sicrhau y ceir lefel herio briodol ynghyd â chydbwysedd cywir rhwng rheoleiddio a chydweithredu. Eglurwyd rolau Ofwat, CNC a'r Arolygiaeth Dŵr Yfed o ran cymryd camau ar sail eu cylch gorchwyl. Mynegwyd siomedigaeth ynghylch y gostyngiad a welwyd yn ddiweddar ym mherfformiad y cwmnïau dŵr.
40. Gofynnwyd am gael y diweddaraf ynglŷn â phrosiect mega-ddalgylch Bannau Brycheiniog, a chytunwyd y bydd modd darparu'r wybodaeth hon y tu allan i'r cyfarfod.

CAM GWEITHREDU: Dosbarthu diweddaraf ynghylch prosiect mega-ddalgylch Bannau Brycheiniog i aelodau'r Bwrdd.

41. Tynnodd aelodau'r Bwrdd sylw at y gwaith pwysig a wneir ar lygredd amgylcheddol, a chroesawyd y ffaith fod y cwmnïau dŵr yn gysylltiedig â'r gweithgor sy'n ymdrin â'r mater hwn. Disgwylir gweld ffocws a chraffu cynyddol ar y mater hwn, a chroesawyd y ffaith y bydd y mater yn cael ychwaneg o sylw er mwyn helpu i greu cyfleoedd i leihau llygredd amaethyddol a llygredd o fath arall.
42. Gofynnwyd am eglurhad ynglŷn â'r pwynt yn y papur lle sonnir am ddull llai gwrthwynebus. Oherwydd y gostyngiad ym mherfformiad y cwmnïau dŵr, pwysleisiwyd nad priodol ar hyn o bryd fyddai cael perthynas wedi seilio'n ddyfnach ar ymddiriedaeth. Esboniodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu mai bwriad y papur oedd pwysleisio dull mwy cyfrifol gan y cwmnïau dŵr.
43. Roedd aelodau'r Bwrdd yn fodlon â'r llwybr a gymerir, yn enwedig mewn perthynas â'r dull o ddatblygu gweledigaeth hirdymor, a chytunwyd ar yr argymhelliad yn y papur. Gofynnodd aelodau'r Bwrdd am gael sesiwn frifio cyn y cyfarfod a gynhelir ym mis Tachwedd er mwyn sicrhau eu bod yn deall y disgwyliadau.

CAM GWEITHREDU: Trefnu sesiwn frifio ar gyfer y Bwrdd cyn cyfarfod y Bwrdd ym mis Tachwedd. Dylai'r sesiwn hon nodi disgwyliadau CNC mewn perthynas â chynlluniau busnes drafft y cwmnïau dŵr.

PENDERFYNIAD: Cytunodd y Bwrdd ar yr argymhelliad: Trefnu sesiwn ar gyfer Bwrdd CNC lle gall cwmnïau dŵr Cymru gyflwyno'u cynlluniau busnes drafft i'w trafod – Hydref 2022. Dylid gwahodd Gwenllian Roberts, Cyfarwyddwr Ofwat yng Nghymru, i'r sesiwn.

Eitem 9: Y Diweddaraf am Ansawdd Dŵr

Cyflwynwyr: Siân Williams, Pennaeth Gweithrediadau Gogledd Orllewin Cymru; Ruth Johnston, Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, y Strategaeth Ddŵr; Natalie Hall, Rheolwr Dŵr Cynaliadwy

44. Rhoddodd Pennaeth Gweithrediadau Gogledd Orllewin Cymru gyflwyniad gerbron y Bwrdd. Rhannwyd trosolwg o'r Tasglu Gwella Ansawdd Afonydd, yn cynnwys yr aelodau. Lansiwyd y map trywydd ar 5 Gorffennaf. Bydd dull partneriaeth yn cael ei roi ar waith, a bydd CNC yn canolbwyntio ar reoleiddio a thystiolaeth ynghylch gorlif stormydd. Disgrifiwyd cefnogaeth a chymhelliant cryf Cadeiryddion CNC, Ofwat a'r cwmnïau dŵr. Allbwn allweddol arall ar gyfer mis Gorffennaf fydd cyhoeddi'r Cynlluniau Rheoli Basnau Afonydd. Rhannwyd trosolwg o gamau gweithredu yr aethpwyd i'r afael â nhw ers 2009. Pwysleisiwyd pa mor bwysig yw cydweithredu. Disgrifiwyd Adroddiad Perfformiad Blyneddol Dŵr Cymru/Welsh Water a mynegwyd siomedigaeth ynglŷn â'r gostyngiad mewn perfformiad. Cafwyd gostyngiad siomedig ym mherfformiad Hafren Dyfrdwy hefyd.
45. Cafwyd y diweddaraf ynglŷn â'r Prosiect Afonydd ACA a sefydlwyd er mwyn cynnig cyfeiriad a chynghor. Soniwyd am y pethau a gyflawnwyd hyd yn hyn. Bydd cydweithredu a gweithredu yn allweddol. Mae Ardaloedd Cadwraeth Arbennig Morol yn cael eu hystyried a bydd modd dychwelyd at y Bwrdd gyda diweddariad llawn ar ôl i hyn gael ei gadarnhau. Cyflwynwyd y diweddaraf ynglŷn â Phrosiectau LIFE ar Afon Dyfrdwy a'r prosiect Pedair Afon LIFE, a ariennir yn rhannol gan yr UE a phartneriaid eraill. Caiff materion datblygol eu hystyried ar hyn o bryd ac mae gwaith wedi dechrau gyda phartneriaid allweddol ar feysydd yn ymwneud â gwyddoniaeth y dinesydd, cynhyrchion fferyllol, ymwrthedd i gyffuriau gwrthficrobaidd, a microblastigau.
46. Diolchodd y Bwrdd i aelodau'r tîm am eu gwaith parhaus ar ansawdd dŵr. Holodd y Bwrdd ynghylch y ddibyniaeth ar Benodiadau Cyfnod Penodol a mynegwyd pryderon ynglŷn â'r dull hwn. Tynnwyd sylw at ba mor werthfawr yw parhad o ran staff, a dywedwyd bod angen gwneud y swyddi hyn mor atyniadol â phosibl yn y prosiect pwysig hwn.
47. Croesawyd y gwaith yn ymwneud â gwyddoniaeth y dinesydd ac ymwrthedd gwrthficrobaidd. Tynnwyd sylw at elfennau fferyllol eraill sy'n effeithio ar ansawdd dŵr, ac awgrymwyd y gallai prifysgolion gydweithio yn y maes gwaith hwn. Tynnwyd sylw at rôl Awdurdodau Lleol yn y broses gynllunio ac mewn Cynlluniau Datblygu Lleol, yn enwedig o ran ffosffadau. Ymhellach, crybwyllwyd materion yn ymwneud â chyfiawnder cymdeithasol a chysylltu â systemau draenio priodol.
48. Argymhellwyd bod angen i'r Prosiect Afonydd ACA lunio trosolwg o ddiagram rhaeadru y gellid ei gyflwyno gerbron y Bwrdd, er mwyn egluro'r llwybr hollbwysig a hwyluso llywodraethu ar y mater hwn. Dywedodd aelodau'r Bwrdd fod angen ymgysylltu y tu hwnt i'r grwpiau rhanddeiliaid arferol a thynnwyd sylw at gynghor gan Archwilio Cymru ynglŷn ag ymgysylltu â chymunedau a grwpiau cymunedol. Mae angen rhoi dull mwy strategol ar waith, a byddai'r Bwrdd yn croesawu rhagor o ymgysylltu ynglŷn â'r mater hwn. Cadarnhaodd Pennaeth Gweithrediadau Gogledd Orllewin Cymru fod arweinydd cyfathrebu pwrpasol bellach ar waith a bod ei gyfrifoldebau'n cynnwys llunio cynllun ymgysylltu.

Eitem 10: Rheoleiddio'r arfer o reoli Adar sy'n Bwyta Pysgod: Argymhellion

Cyflwynwyr: Ben Wilson, Prif Gynghorydd, Pysgodfeydd; Sarah Wood, Rheolwr Bioamrywiaeth a Chydnherthedd Ecosystemau; Patrick Lindley, Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Adareg; David Mee, Cynghorydd Arbenigol Arweiniol, Rheoli Pysgodfeydd Dŵr Croyw

49. Cadeiriwyd yr eitem hon gan Julia Cherrett.

50. Rhoddodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Tystiolaeth, Polisi a Thrwyddedu gyflwyniad byr i'r eitem. Atgoffwyd y Bwrdd fod yr ymrwymiad ynglŷn â'r mater hwn yn ymwneud â

mesurau rheoli 'dal a rhyddhau' a ddatblygwyd er mwyn sicrhau na fyddid yn dibynnu ar un dull yn unig o gynorthwyo poblogaethau eogiaid a brithyllod.

51. Rhoddodd y Prif Gynghorydd, Pysgodfeydd gyflwyniad i'r Bwrdd. Esboniwyd cefndir y Grŵp Cynghori ar Adar sy'n Bwyta Pysgod. Mae'r grŵp hwn yn cynnwys amryfal gyrrff cadwraethol sydd â buddiannau mewn adar, pysgod a chadwraeth. Esboniwyd mai'r rhywogaethau sydd o'r diddordeb pennaf yn hyn o beth yw'r fulfran a'r hwyaden ddanheddog. Nodwyd lefelau presennol eu poblogaethau a chyflwynwyd tystiolaeth ynghylch y risgiau ysglyfaethu sy'n wynebu poblogaethau eogiaid a siwin – poblogaethau sydd bellach wedi cyrraedd lefel hanesyddol isel. Disgrifiwyd y pryderon difrifol ynglŷn â'r dirywiad dramatig mewn poblogaethau eogiaid a brithyllod a rhannwyd mapiau asesu stociau.
52. Tynnwyd sylw at ba mor bwysig yw cael dull a arweinir gan dystiolaeth wrth ystyried materion yn ymwneud â'r berthynas rhwng gwahanol fathau o fywyd gwyllt. Rhannwyd trosolwg o'r dull, a oedd yn cynnwys arfarnu dulliau trwyddedu seiliedig ar ddalgylchoedd. Roedd yna gonsensws cyffredinol ynglŷn â'r canlyniad, a rhannwyd y meysydd allweddol y cytunai'r Grŵp Cynghori ar Adar sy'n Bwyta Pysgod arnynt. Disgrifiwyd ymateb CNC, lle defnyddir argymhellion y Grŵp Cynghori i lunio cynllun gweithredu. Cafwyd trosolwg o'r cynllun gweithredu a rhannwyd yr hierarchaeth rheoli ysglyfaethu. Disgrifiwyd y camau nesaf ar gyfer 2022 i 2024 a thu hwnt. Esboniwyd y costau tebygol ar gyfer Blynyddoedd 2 a 3 a nodwyd y byddai'n rhaid ceisio arian ar gyfer hyn.
53. Aeth y Bwrdd ati i ystyried cynnwys y cyflwyniad. Crybwyllodd aelodau'r Bwrdd faterion yn ymwneud â chymhlethdodau'r gofynion ariannu o du mesurau eraill, megis gwella ansawdd dŵr, a pha un a fydd y cyllidwyr posibl yn meddu ar yr wybodaeth i gynnal asesiad cyfannol o'r mater hwn. Cadarnhaodd y Prif Ymgynghorydd, Pysgodfeydd, y bydd yn bwysig cyflawni amryfal fanteision, ac y gellid ystyried bod yr arian angenrheidiol yn swm cymharol fach.
54. Croesawodd aelodau'r Bwrdd y cydweithio pwysig mewn perthynas â'r mater hwn. Y gobaith yw y bydd y broses yn cynnig cyfleoedd dysgu da y gellir eu cymhwysu at faterion eraill yn ymwneud â bioamrywiaeth. Nododd aelodau'r Bwrdd fod y papur yn glir ynglŷn â'r cyfyngiadau sy'n perthyn i'r sylfaen dystiolaeth, a chydnabuwyd pa mor bwysig yw arbenigwyr ar gyfer cynnig cyngor ar argymhellion priodol mewn amgylchiadau o'r fath. Awgrymwyd y byddai'n bwysig cydweithio ar waith ymchwil gyda Lloegr a'r Alban.
55. Mynegwyd pryderon ynghylch Argymhelliad 12i, oherwydd ystyriwyd nad oedd yn briodol i rywun â buddiant yn un o'r pysgodfeydd o dan sylw wneud penderfyniadau ynghylch hyn, ac felly ni ddylid cynnwys hyn fel opsiwn.
56. Gofynnodd aelodau'r Bwrdd am wybodaeth ychwanegol yn ymwneud ag Argymhelliad 9 – sef argymhelliad na chafodd gefnogaeth unfrydol. Fel Cadeirydd y Grŵp Cynghori ar Adar sy'n Bwyta Pysgod, esboniodd yr Athro Steve Ormerod fod cyfnod y gleisiaid ddiwedd y gwanwyn yn un cam yng nghylch oes salmonidau lle gallai mesurau diogelu esgor ar fanteision sylweddol i'r boblogaeth. Roedd pryderon y cyrff adaregol yn ymwneud â'r effeithiau posibl y gallai mesurau rheoli eu cael ar rai rhywogaethau adar sensitif, a hefyd y goblygiadau posibl o ran eu cywion dibynnol. Fodd bynnag, disgrifiwyd y darlun mwy, ac roedd hwn yn cynnwys y posibilrwydd y byddai eogiaid yn mynd i ddifancoll. Mae angen llunio camau gweithredu ar gyfer yr ystod lawn o faterion sy'n ymwneud â newid hinsawdd, sychder, cynhesu, ansawdd dŵr, datblygiadau ar y môr a cholli cynefinoedd; ond mae rheoli ysglyfaethu hefyd yn rhan o hyn.

57. Diolchodd y Bwrdd i bawb sy'n gysylltiedig â'r gwaith hwn a chymeradwywyd yr argymhellion yn y papur ar yr amod bod Argymhelliad 12i yn cael ei newid, fel y nodir uchod.

CYMERADWYWYD: Y dull a argymhellir a'r camau nesaf fel y'u nodir yn y papur mewn perthynas â rheoleiddio'r arfer o reoli Adar sy'n Bwyta Pysgod ar yr amod bod Argymhelliad 12i yn cael ei newid.

Eitem 11: Adroddiad Blynyddol yr Iaith Gymraeg 2021/22

Cyflwynydd: Lyn Williams, Cynghorydd Arbenigol, Rheoli Pobl

58. Cyflwynwyd yr eitem gan y Cyfarwyddwr Strategaeth a Datblygu Corfforaethol. Gofynnwyd i'r Bwrdd gymeradwyo'r Adroddiad yn unol â Safonau'r Gymraeg. Roedd y Pwyllgor Pobl a Thaliadau wedi craffu ar yr Adroddiad, a'i gadarnhau, yn ystod y cyfarfod a gynhaliwyd ym mis Mehefin. Cydnabuwyd yr anawsterau o ran cael gwasanaeth cyfieithu ar y pryd yn ystod cyfarfodydd rhithwir neu hybrid, yn enwedig mewn perthynas â chyfyngiadau technolegol Microsoft Teams yn y maes hwn. Tynnwyd sylw at yr elfennau cadarnhaol yn yr Adroddiad a disgrifiwyd rhai o'r meysydd mae angen gwneud gwaith pellach ynddynt. Bydd angen datblygu Strategaeth Iaith Gymraeg ehangach wrth symud ymlaen, gan ystyried yr elfen 'Pobl' a chan raglennu'r gwaith ar hyn. Pwysleisiwyd pa mor bwysig yw arweiniad y Bwrdd o ran defnyddio'r Gymraeg.

59. Cyflwynodd yr Ymgynghorydd Arbenigol, Rheoli Pobl, ddiweddariad yn ymwneud â'r cynnydd o ran gweithio gydag Asiantaeth yr Amgylchedd (sy'n gweinyddu'r gwasanaeth Prynu Trwyddedau Pysgota ar ran CNC) i ddatblygu gallu iaith Gymraeg y wefan .gov. Y gobaith yw y bydd y gwasanaeth hwn ar waith erbyn diwedd y flwyddyn. Mae briff prosiect wrthi'n cael ei lunio ar gyfer datblygu'r gwasanaeth dwyieithog ar Flood Lines UK. Roedd aelodau'r tîm yn falch iawn fod CNC wedi ennill gwobr Cyflogwr Cymraeg Gwaith y Flwyddyn 2021/22, yn enwedig gan eu bod wedi arwain y ffordd o ran caniatáu i'r staff ddysgu Cymraeg yn ystod oriau gwaith.

60. Diolchodd y Bwrdd i'r Cynghorydd Arbenigol, Rheoli Pobl, a llongyfarchwyd y tîm ar ennill gwobr Cyflogwr Cymraeg Gwaith y Flwyddyn.

61. Croesawodd aelodau'r Bwrdd gynnwys yr Adroddiad a buont yn trafod opsiynau TGCh gwahanol i Microsoft Teams. Croesawyd yn arbennig y gwaith ar y cyfeiriadur rhywogaethau morol ac roedd y Bwrdd yn falch o glywed bod 94% o'r staff yn gallu dangos peth gallu yn y Gymraeg. Awgrymwyd y gellid trefnu sesiwn hyfforddi i aelodau'r Bwrdd yn ymwneud â defnyddio Cymraeg elfennol mewn cyfarfodydd.

62. Cymeradwyodd y Bwrdd Adroddiad Blynyddol yr Iaith Gymraeg 2021/22.

CYMERADWYWYD: Adroddiad Blynyddol yr Iaith Gymraeg 2021/22.

Eitem 12: Eitemau Agenda ar gyfer Cyfarfodydd Cyhoeddus a Phreifat y Bwrdd

Cyflwynydd, Victoria Painter, Rheolwr Llywodraethu a Risg

63. Cyflwynwyd yr eitem gan y Cyfarwyddwr Strategaeth a Datblygu Corfforaethol. Roedd yn cynnwys meini prawf arfaethedig ynghylch a ddylid ystyried eitemau agenda yn ystod sesiynau preifat / cyhoeddus y Bwrdd. Mae tryloywder yn fwyfwy pwysig ac mae'r Bwrdd yn cynnal cymaint o'i fusnes ag y bo modd yn ystod ei gyfarfodydd cyhoeddus. Dros yr haf, bydd gwaith yn cael ei gynnal ar wella dull y Bwrdd o ymgysylltu â'r cyhoedd. Byddai cyfraniadau gan aelodau'r Bwrdd a'r cyhoedd yn cael eu croesawu yn hyn o beth.

64. Ystyriodd y Bwrdd gynnwys y papur a chroesawyd y ffaith fod y meini prawf yn cael eu hadolygu. Esboniodd y Pennaeth Llywodraethu ac Ysgrifennydd y Bwrdd fod fersiwn o'r meini prawf hyn wedi'i chymhwyso at eitemau'r Bwrdd mewn cyfarfodydd blaenorol a bod yna gyfle yn awr i ffurfioli'r dull. Dywedodd aelodau'r Bwrdd y byddai angen arfer disgrisiwn mewn perthynas â Chategoriâu 6 ac 8 fel y'u nodir yn yr atodiad i'r papur hwn, yn enwedig Categori 8 sy'n ymwneud yn fwy penodol â dirywiad yn effaith lansiadau. Mynegwyd rhai amheuon ynglŷn â Chategori 9, ond derbyniwyd y dylid ei dreialu.

65. Tynnwyd sylw at y cyfleoedd sy'n deillio o adolygu dulliau cyfathrebu ac ymgysylltu mewnol. Trafodwyd a ddylid cynnwys Is-bwyllgorau'r Bwrdd yn y meini prawf. Cydnabuwyd y byddai hyn yn fwy priodol i rai Pwyllgorau nag eraill; ac er bod yna ddyletswydd i gynnal cyfran o gyfarfodydd y Bwrdd yn gyhoeddus, nodwyd nad oedd y ddyletswydd hon yn berthnasol i'r Pwyllgorau. Trafodwyd yr arfer o recordio cyfarfodydd y Bwrdd a mynegwyd barn amrywiol ynghylch a ddylid rhannu'r recordiadau hyn yn gyhoeddus. Bydd y Pennaeth Llywodraethu ac Ysgrifennydd y Bwrdd yn ystyried y mater hwn ymhellach.

66. Cymeradwyodd y Bwrdd y meini prawf fel y'u hargymhellir yn y papur.

CYMERADWYWYD: Y meini prawf mewn perthynas ag eitemau agenda ar gyfer cyfarfodydd cyhoeddus a phreifat y Bwrdd a chyfarfodydd y Pwyllgorau.

Eitem 13: Newidiadau Arfaethedig i'r Cynllun Statudol a Chyfreithiol

Cyflwynydd: Colette Fletcher, Pennaeth Llywodraethu ac Ysgrifennydd y Bwrdd

67. Cyflwynodd y Pennaeth Llywodraethu ac Ysgrifennydd y Bwrdd drosolwg o'r eitem. Roedd yr eitem hon yn deillio o drafodaeth a gynhaliwyd yng nghyfarfod y Bwrdd ym mis Mawrth ynghylch system ar gyfer cymeradwyo Cynlluniau Llesiant Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus.

68. Ystyriodd y Bwrdd yr eitem, gan gymeradwyo'r newidiadau i'r Cynllun Statudol a Chyfreithiol ar gyfer Bwrdd Busnes y Gwasanaethau Corfforaethol.

CYMERADWYWYD: Y newidiadau i'r Cynllun Statudol a Chyfreithiol ar gyfer Bwrdd Busnes y Gwasanaethau Corfforaethol.

Eitem 14: Rhagolwg y Bwrdd

Cyflwynydd: Colette Fletcher, Pennaeth Llywodraethu ac Ysgrifennydd y Bwrdd

69. Rhannwyd Rhagolwg y Bwrdd gan y Pennaeth Llywodraethu ac Ysgrifennydd y Bwrdd, a chyflwynwyd trosolwg ohono.

70. Argymhellwyd y bydd angen blaenoriaethu eitemau'r agenda oherwydd y ffocws a geir ar ymweld â safleoedd yng nghyfarfod mis Medi y Bwrdd. Trafodwyd yr eitem ar adolygu aelodaeth Pwyllgorau'r Bwrdd a chytunwyd y dylid gohirio hyn hyd nes y bydd aelodau newydd y Bwrdd wedi'u recriwtio. Gofynnodd aelodau'r Bwrdd am gael rhagor o fanylion ynghylch lleoliad a chynllun cyfarfod mis Medi.

CAM GWEITHREDU: Yr Ysgrifenyddiaeth i ddsbarthu rhagor o fanylion am leoliadau a chynlluniau cyfarfodydd y Bwrdd.

Eitem 15: Unrhyw Fater Arall

71. Nodwyd bod yr Adroddiad ar Berfformiad Cyllid hyd at fis Mawrth 2022 wedi'i gyhoeddi. Roedd hyn wedi deillio o gam gweithredu yng nghyfarfod mis Mai y Bwrdd.

NODWYD: Cyhoeddi'r Adroddiad ar Berfformiad Cyllid hyd at fis Mawrth 2022.

72. Rhoddodd Pennaeth Gweithrediadau De Ddwyrain Cymru wybod i'r Bwrdd fod Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwent wedi'i ffurfio erbyn hyn a bod cais ffurfiol wedi'i dderbyn yn gofyn i aelod o Fwrdd CNC eistedd ar y Pwyllgor Craffu. Cytunwyd i ystyried hyn, gan gytuno trwy ohebiaeth.

CAM GWEITHREDU: Dylid ystyried cais ffurfiol Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwent i aelod o fwrdd CNC eistedd ar y Pwyllgor Craffu, gan gytuno trwy ohebiaeth.

73. Diolchodd y Cadeirydd Dros Dro i'r cyflwynwyr a'r mynychwyr ac ymddiheurodd yn ddiffuant i'r cyhoedd am yr anawsterau TGCh a gafwyd yn ystod y cyfarfod.

- Cau cyfarfod y Bwrdd -